

XXIV. Maatalouslautakunta.

Maatalouslautakunnan vuodelta 1928 laatima kertomus oli seuraava:

Lautokunnan kokoonpano y. m. Lautakuntaan kuuluivat kertomusvuonna ylim. professori E. H. Ehrnrooth puheenjohtajana, johtaja V. A. Tanner varapuheenjohtajana sekä jäsenenä kaupungingeodeetti W. O. Lille, varatuomari H. Munck ja luottamusmies V. Viherkoski, sekä viimeainitun kuoltua helmikuun 24 p:nä ajuri J. G. Holopainen. Rahatoimikamarin edustajana lautakunnan kokouksissa oli filosofianmaisteri G. Estlander. Sihteerinä toimi johtosäännön mukaan kaupunginagronoomi A. J. Tamminen.

Lautakunnalla oli vuoden varrella 12 kokousta, pöytäkirjain pykäläluku oli 128. Puheenjohtajalle ja jäsenille maksettiin palkkioina 6,400 markkaa, mistä puheenjohtajan osuus oli 4,500 markkaa. Sihteerille ei maksettu mitään palkkiota, koska sihteerintehtävain hoitaminen kuuluu kaupunginagronoomin virkatehtäviin.

Lausuntoja y. m. Lautakunnan kertomusvuonna eri virastoille antamien lausuntojen ja esitysten luku oli 44, joista 15 koski maanvuokrausasioita. Useimmat näistä lausunnoista jätettiin rahatoimikamarille.

Kaupungin ostettua Korpaksen tilan ja alueita Puodinkylästä teki lautakunta esityksiä näiden alueiden vuokraamiseksi. Suurin osa Puodinkylän alueita vuokrattiinkin lautakunnan toimesta, mutta kysymystä Korpaksen tilan vuokraamisesta ei ratkaistu kertomusvuonna. Kärbölen tilan vuokraoikeus siirtyi kertomusvuonna F. Behmiltä K. Holmbergille. Tavanmukaisessa tilojen tarkastuksessa kiinnitettiin jälleen huomiota siihen, että suurinta osaa vuokra-alueista hoidettiin huonosti ja että muutamat suurimmat vuokraajat eivät suorita vuokriaan täsmällisesti. Asian tarkempi käsittely siirtyi seuraavaan vuoteen.

Syksyllä otettiin kaupunginagronoomille muutamaksi kuukaudeksi apulainen avustamaan häntä rakennus- ja vuokra-asiain järjestelyssä.

Lausuntoja ja esityksiä aiheuttaneista asioista mainittakoon lisäksi kysymykset erinäisten Malmin kylän pienempien alueiden ostosta, Viikin latokartanon edelleen vuokraamisesta valtiolta, maatilojen maalla olevien teiden korjaamisesta, tilojen metsänhoidon järjestämisestä, erinäisistä eläkkeistä ja viranhaltijoilta vaadittavasta kielitaidosta.

Kun Viikin latokartano oli valtion ja kaupungin välisessä tilusvaihdossa jäänyt edelleen valtion omaksi, esitti lautakunta, että kaupunki luopuisi tilan vuokralla pitämisestä. Vuoden 1929 meno- ja tuloarvioon ei sentakia otettu menoja eikä tuloja Viikistä. Kertomusvuoden lopulla heräsi kuitenkin jälleen kysymys vuokrallapidon jatkamisesta, mutta asia ei vielä kertomusvuonna tullut ratkaistuksi.

Laajentuneen moottoriajoneuvoliikenteen tähden oli suuri osa kaupungin lähiympäristön teistä joutunut niin huonoon kuntoon, että lautakunta oli pakoitettu tekemään esityksiä teiden hoidon parantamisesta.

Metsänhoitosuunnitelmat valmistuivat kertomusvuonna, mutta rahatoimikamari ei ehtinyt kertomusvuonna käsittelemään lautakunnan asiassa tekemää esitystä.

Muutamia vuosia sitten oli lautakunta aikonut hankkia karjaa Tuomarinkylän tilalle, mutta jättänyt aikeen toteuttamatta tilan vanhan navetan kelpaamattomuuden takia. Kertomusvuonna otettiin asia uudelleen käsiteltäväksi, koska Tuomarinkylän tilan hoito ilman karjaa on käynyt yhä vaikeammaksi korsirehumarkkinain yhä huonontuessa ja kaupunkilinnan hinnan noustessa. Vuoden 1929 menoarvion merkittiinkin määrärahat pienehköä navettaa ja karjan hankintaa varten.

Vuoden mittaan on lautakunta käsitellyt monenkaltaisia tilitys-, kirjanpito- ja määrärahakysymyksiä, kuten inventtaus-, poisto-, ennakko-, kuoletus- y. m. asioita, sekä tilojen suoranaiseen hoitoon kuuluvia lannanhankinta-, viljanviljelyssopimus- y. m. s. asioita.

Kaupungin vuoden 1927 tilien tarkastajain ja revisionikonttorin kertomuksista annettiin maistraatille lausunto. Kaupunginvaltuuston päätös tili- ja vastuunvapauden myöntämisestä mainitun vuoden toiminnasta ei sisällä mitään sellaista, joka olisi aiheuttanut erikoisia toimenpiteitä lautakunnan puolelta.

Meno- ja tuloarvionsa vuodeksi 1929 koetti lautakunta laatia niin korkeiden hintojen perustalle, että voitaisiin, mikäli se yleensä on mahdollista, välttää lisämäärärahojen pyyntöjä.

Tavanmukaisessa tilojen tarkastuksessa keskusteltiin ja neuvoteltiin useista tilojen hoitoon kuuluvista seikoista.

Kaupungin tilojen hoito. Tilojen käytännöllinen hoito oli entiseen tapaan uskottu kaupunginagronoomin valvonnan alaiselle maatalouskonttorille, jolla oli käyttöoikeus myönnettyihin määrärahoihin ja joka lähinnä oli vastuussa tilojen asianmukaisesta hoidosta ja tuotosta.

Maatalouskonttorin toiminnastaan vuonna 1928 laatima kertomus oli seuraavansisältöinen:

Toiminta. Maatalouskonttorin toiminta jatkui samaan tapaan kuin edellisinäkin vuosina. Se hoiti maatalouslautakunnan alaisena ja sen ohjeiden mukaan kaupungin Helsingin pitäjässä ja Oulunkylän kunnassa olevat varsinaiset maanviljelystilat sekä valtiolta vuokratun Viikin latokartanon ja piti lisäksi huolta tilojen piirissä tahi läheisyydessä olevista vuokralle annetuista tiloista tahi tilanosista.

Maatalouskonttorin johtajana toimi agronomi A. J. Tamminen ja kirjanpitäjänä A. F. B. Ullner. Konttoriapulaisenvirka, joka oli ollut jonkin aikaa lakkautettuna, perustettiin uudelleen vuoden alusta lukien ja siihen otettiin neiti I. Sundström. Hänen tärkein tehtävänsä oli konttorin rahavarojen hoito. Kirjanpitäjä ja konttoriapulainen saivat ohjesäännön mukaisen kesälomansa, jotavastoin kaupunginagronoomilla ei ollut siihen tilaisuutta. Kaupunginagronoomintoimi kuului 16, kirjanpitäjäntoimi 8 ja konttoriapulaisen toimi 3 palkkaluokkaan. Kaupunginagronoomilla oli 1 ikälisä ja kirjanpitäjällä 2.

Maatalouskonttori pidettiin auki, kuten ennenkin, klo 9—12 ja klo 13—16, lauantaisin klo 9—14. Kaupunginagronoomin työaika oli kuitenkin riippumaton näistä virkatunneista.

Maatilat. Kertomusvuonna tapahtui maataloihin nähden muutoksia sikäli, että osia Puodinkylän alueista ja muutamia Pakinkylän palstoja jätettiin maatalouskonttorin valvonnan alaiseksi sekä että kaupunki sai omakseen osia Viikin latokartanon alueista. Maatalouskonttori ei kuitenkaan saanut kertomusvuotena tarkempia tietoja Viikin alueista, joten tilaa tässä kertomuksessa käsitellään samoin kuin edellisenäkin vuosina.

*Pellot*¹⁾. Kokonaispeltoala oli 1,448,432 ha ja sen käyttö seuraavanlainen:

	Pitkäaikaisella vuokralalla, ha.	Lyhytaikaisella vuokralalla ²⁾ , ha.	Omalla välillä, ha.	Itsenautittu peltoala, ha.	Yhteensä, ha.
Tuomarinkylä	19.924	12.290	2.870	330.830	365.914
Oulunkylä	50.140	0.050	0.450	67.300	117.940
Pukinmäki	146.936	30.644	4.790	196.700	379.070
Viik	—	5.180	0.820	³⁾ 185.260	191.260
Herttoniemi	196.300	13.978	—	—	210.278
Kärhöle	98.500	—	—	—	98.500
Puodinkylä	—	85.470	—	—	85.470
Yhteensä	511.800	147.612	8.930	780.090	1,148.432

Viljelyjärjestelmään ei vuoden kuluessa tehty mitään muutoksia. Puutarhanhoitoa ja sokerijuurikkaan viljelystä harjoitettiin, kuten ennenkin, ainoastaan Pukinmäessä. Perunaviljelys oli suurin Viikissä.

Vuoden aikana kynnettiin viimeinen nurmi Oulunkylässä, joten pikku paloja lukuunottamatta, kaikki pellot tulivat todelliseen peltoviljelykseen. Tarkoitus oli vuoden varrella laatia kokonaan uusi viljelysuunnitelma, mutta jäi se toteuttamatta, kun kaupunginagronoomin avuksi syksyllä otetun apulaisen aika kului muihin vielä välttämättömpiin töihin.

Itsenautittu peltoala jakautui käytön mukaan seuraavasti:

	Kesäntona, ha.	Syysviljällä, ha.	Kevätviljällä, ha.	Vihantarehulla, ha.	Nurmena, ha.	Perunapelloja, ha.	Juuri- ja keittiökasveja, ha.	Yhteensä, ha.
Tuomarinkylä	45.180	45.130	95.640	2.360	145.490	9.320	—	343.120
Oulunkylä ..	7.280	6.110	16.710	0.800	30.270	6.130	—	67.300
Pukinmäki ..	10.130	12.130	63.610	3.880	96.270	7.670	10.910	204.600
Viik	20.335	10.175	66.265	2.615	74.480	11.390	—	185.260
Yhteensä	82.925	73.545	242.225	9.655	346.510	34.510	10.910 ⁴⁾	800.280

Eri viljelykseen käytetty pinta-ala prosenttina koko itsenautitusta peltoalasta oli seuraava:

¹⁾ Kuloaaren tilan pellot on jätetty pois allaolevasta suunnitelmasta, koska niistä tuleva vuokra suoritettiin suoraan kaupunginkassaan. — ²⁾ Suurin osa lyhyeksi ajaksi vuokratuista pelloista oli nurmena, jonka niitty- tai laiduntamisoikeus vuokrattiin kesäksi. — ³⁾ Lukuihin on otettu 14.05 ha Pukinmäen pelloja, jotka jo pidemmän aikaa on viljelty yhdysviljelyksessä Viikin latokartanon kanssa. — ⁴⁾ Tähän sisältyy 20.19 ha kesäksi vuokratua nurmikkoa.

	Kesanto- tona, %.	Syys- viljalla, %.	Kevät- viljalla, %.	Vihan- tare- hulla, %.	Nur- mena, %.	Peruna- peltoja, %.	Juuri- ja keittiö- kasve- ja, %.	Yh- teensä, %.
Tuomarinkylä	13.2	13.1	27.9	0.7	42.4	2.7	—	100.0
Oulunkylä ..	10.8	9.1	24.8	1.2	45.0	9.1	—	100.0
Pukinmäki ..	5.0	5.9	31.1	1.9	47.1	3.7	5.3	100.0
Viik	11.0	5.5	35.8	1.4	40.2	6.1	—	100.0
Yhteensä	10.3	9.2	30.3	1.2	43.3	4.3	1.4	100.0

Viljelysjärjestelmät pysyivät entisellään. Puutarhanhoitoa ja sokerijuurikasviljelystä harjoitettiin edelleenkin vain Pukinmäellä. Suurin perunanviljely oli Viikissä.

Juuri- ja keittiökasveja ei kertomusvuonna viljelty Viikissä, koska otakuttiin tilan kokonaisuudessaan joutuvan valtiolle ja sikalan muutettavaksi Pukinmäelle. Vuokravälikirjan määräysten mukaan viljeltiin n. 6.5 ha sokerijuurikkaita, n. 15 ha vehnää ja 70 ha kauraa.

Ojitus- ja maanparannustyöt sekä lannoitus. Mitään suuria viemäri- tai muita ojitus töitä ei kertomusvuonna tehty. Tavalliset kesanto- ja muut avo-ojitus töitä suoritettiin pääasiassa oja-auroilla. Salaojitus töitä ei suoritettu enemmän kuin ennenkään; ainoastaan eräitä kesantojen pienehköjä ojia täytettiin risuilla ja riuvuilla.

Kun tiloilla ei ollut suomaata sanottavasti, ei maanparannusaineina voinut käyttää mutaa eikä saveaminenkaan ollut tarpeen. Lantatunkioiden peittäämiseen ja pohjaksi käytettiin ojaturpeita. Kalkitsemista ei kertomusvuonna käytetty.

Tiloilla käytettiin yhteensä 8,400 kuormaa lantaa, joista 4,600 kuormaa Tuomarinkylässä, 800 kuormaa Oulunkylässä, 1,700 kuormaa Pukinmäellä ja 1,300 kuormaa Viikissä. Lantaa saatiin osaksi tilojen omasta karjasta, osaksi ostamalla sitä puhtaanapitolaitokselta ja osaksi hoitamalla Käpylän talojen puhtaanapidon. Puhtaanapitolaitos toimitti 4,558 kuormaa, mutta otti siitä kokonaista 16 markkaa kuormalta, ja tämä määrä jaettiin siten, että 3,609 kuormaa vietiin Tuomarinkylään, 879 kuormaa Viikiin sekä 70 kuormaa Pukinmäelle. Apulantoina käytettiin Tuomarinkylässä 110 sakkia norjan-salpietaria tai vastaavia aineita, 300 sakkia superfosfaattia ja 100 sakkia etupäässä 40 % kalisuoloja, Oulunkylässä asianom. 40, 160 ja 60 sakkia, Pukinmäelle asianom. 120, 300 ja 140 sakkia sekä Viikissä asianom. 10, 30 ja 30 sakkia. Edelleen mainittakoon, että kesantoa varten käytettiin 80—90 kuormaa lantaa ja 200 kg superfosfaattia hehtaaria kohti, ensiluokkaista kauraa varten 120 kg salpietaria, 300 kg superfosfaattia, ja 120 kg kalisuolaa hehtaaria kohti, sokerijuurikkaita varten asianom. 600, 700 ja 600 kg hehtaaria kohti, sekä perunoita varten asianom. 300, 400 ja 200 kg sekä sitäpaitsi 100 kuormaa lantaa hehtaaria kohti. Muille kasveille käytetyt lannoitusmäärät vaihtelivat niin paljon, että mitään käyttömääriä ei voitu merkitä.

Kylvöt. Tärkeimpien viljelyskasvien kylvömäärät olivat seuraavat:

	Syysviljaa, kg.	Kevätviljaa, kg.	Perunoita, kg.	Heinänsie- mentä, kg.
Tuomarinkylä	5,640	20,300	15,330	1,965
Oulunkylä	1,100	4,200	16,800	235
Pukinmäki	1,830	13,360	15,960	720
Viik	2,370	13,740	23,310	240
Yhteensä	10,940	51,600	71,400	3,160

Lisäksi kylvettiin jonkin verran juuri- ja puutarhakasveja.

Hehtaaria kohti jakautuivat kylvömäärät seuraavasti: syysvehnää 120—160 kg, rukiita 140—155 kg, kuroja 200—220 kg, perunoita 1,700—2,200 kg ja heinäsiementä 28—36 kg, josta 2—6 kg apilansiementä.

Sato. Vuoden sato arvioitiin seuraavaksi:

	Syysviljaa, kg.	Kevätviljaa, kg.	Perunoita, kg.	Heiniä, kg.
Tuomarinkylä ..	96,900	199,700	98,000	555,500
Oulunkylä	11,200	30,600	87,200	110,500
Pukinmäki	15,900	79,800	121,700	257,600
Viik	16,500	54,700	112,400	205,000
Yhteensä	140,500	364,800	419,300	1,128,600

Hehtaaria kohti oli sato seuraava:

	Syysviljaa, kg.	Kevätviljaa, kg.	Perunoita, kg.	Heiniä, kg.
Tuomarinkylä ..	2,150	2,090	10,500	3,970
Oulunkylä	1,830	1,830	14,200	3,700
Pukinmäki	1,310	1,260	15,900	3,000
Viik	1,620	850	9,900	2,900
Kaikki tilat	1,910	1,590	12,200	3,450

Kasvikausi oli harvinaisen kylmä ja sateinen. Heinästä tuli hyvä sato, niinkuin sateisina vuosina tavallisesti. Syysviljasta, kevätiljasta ja perunoista tuli niistäkin kohtalaisen hyvä sato yleensä, mutta Viikissä tuli kaurasta likipitään kato. Pukinmäen ruis harveni talvella niin, että osa piti kyntää nurin. Kaikkien tuotteiden laatu oli huono.

Työväkeä oli tiloilla palveluksessa melkein sama määrä kuin ennenkin ja oli siellä vuoden alussa 8 työnjohtajaa ja 71 muuta henkilöä, josta 6 naista. Vuoden lopussa olivat vastaavat luvut 8, 73 ja 5. Päiväpalkkalaisia käytettiin tavallista enemmän töille epäsuotuisan kesän takia.

Työpäivien pituus vuoden eri kuukausina oli sama kuin edellisenä vuonna, eli 8 tuntia 4:n kuukauden aikana, 8 ½ tuntia 1:n, 9 tuntia 2:n ja 10 tuntia 5:n kuukauden aikana eli keskimäärin 9 tuntia. Työ alkoi klo 7 ja päivälisä oli klo 12—13 tahi 12—½ 14.

Hevoset. Vuoden alussa oli hevosten lukumäärä 70 ja vuoden lopussa 67. Seuraavasta yhdistelmästä käy selville niiden jakautuminen eri tiloille mainittuina aikoina:

	Tammikuun 1 p:nä 1928.	Joulukuun 31 p:nä 1928.	Hevosia joulukuun 31 p:nä 100 ha:a peltoa kohti.
Tuomarinkylä	25	24	7.0
Oulunkylä	8	8	11.9
Pukinmäki	19	19	9.3
Viik	18	16	8.6
Yhteensä	70	67	8.4

Karja ja sikala. Karjaa oli edelleenkin vain Pukinmäellä. Kirjanpito vuoden heinäkuun 1 p:n 1927—heinäkuun 1 p:n 1928 keskitulokset olivat:

	Lehmiä.	Rehuyksik- köjä vuotta ja lehmää kohti.	Maitoa kg. vuotta ja lehmää kohti.	Maidon rasva- pitoi- suus.
Säännöllisesti lypsäviä lehmiä, kokonaisluku	24	2,604	3,315	3.62
Kaikki lehmät, keskimäärin	45.9	2,574	3,369	3.83

Viikin sikalassa oli vuoden alussa 3 karjua, 23 emakkoa ja 104 porsasta, eli yhteensä 130 sikaa, vastaavat luvut vuoden lopussa olivat 1, 23, 74 ja 98. *Irtaimiston kirjjanpitoarvo* oli seuraava:

	Tammikuun 1 p:nä 1928, Smk.	Joulukuun 31 p:nä 1928, Smk.
Pääkonttori	40,480: —	23,690: —
Tuomarinkylä	218,220: —	258,480: —
Oulunkylä	72,470: —	60,655: —
Pukinmäki	319,940: —	316,950: —
Viik	287,630: —	242,340: —
Yhteensä	938,740: —	902,115: —

Vuoden kuluessa poistettiin irtaimistoa 150,150: 60 markan arvosta.

Tilit. Vuoden 1928 kameraalisen tilinpäätöksen mukaan oli määrärahoja 3,129,390 markkaa, menoja 3,444,275: 77 markkaa, arvioituja tuloja 3,500,000 markkaa sekä todellisia tuloja 3,928,922: 66 markkaa.

Kuten edelläolevasta näkyy, eivät arvioidut tulot ja menot osoittautuneet tänäkään vuonna paikkansa pitäviksi. Menot olivat kaikkiaan 314,885: 77 markkaa arvioituja suuremmat.

Kameraalisen kirjjanpidon mukaan tulot olivat 484,646: 89 markkaa suuremmat kuin menot, jos menoihin lasketaan myös verot ja kaupunginkassaan suoritettut korot sekä Viikin vuokra. Jos verot, korot ja Viikin vuokra jätetään pois, oli voitto 767,752: 09 markkaa.

Liikekirjoissa oli ihan toiset luvut. Allaolevassa esitetään yhdistelmä tilojen liikekirjanpidosta joulukuun 31 p:nä 1928:

	Debet, Smk.		Kredit, Smk
Maanviljelystili	176,003: 66	Maanviljelystili	606,437: 14
Kalustotili	70,455: 06	Satotili	560,680: 05
Kaluston kunnossapito	146,635: 11	Navettatili	2,378: 05
Tarverahatili	215,282: 08	Sikalatili	25,845: 88
Rakennusten kunnos- sapito	92,224: 02	Rakennusten tili	198,012: 50
Rasititili	90,381: 45	Puutarhatili	24,637: 35
Korkotili	111,173: 40	Metsätili	5,568: 75
Metsätili	5,907: 55	Bilanssi ja nettotappio	72,095: 75
Vuokratili	76,475: 50		
Nettovoitto	511,117: 64		
Yhteensä	1,495,655: 47	Yhteensä	1,495,655: 47

Loppusumma 1,495,655: 47 markkaa ja voitto 511,117: 64 markkaa, jakautuivat eri tiloille seuraavasti:

Tuomarinkylä	Smk	512,526: 66	Smk	252,983: 41
Oulunkylä	»	317,072: 07	»	90,543: 69

Pukinmäki	Smk	303,539: 63	Smk	73,593: 79
Viik	»	189,144: 73	»	—
Herttoniemi	»	101,037: 50	»	57,987: 53
Kärböle	»	53,632: 88	»	29,016: 87
Kulosaari	»	1,660: —	»	204: —
Puodinkylä	»	17,042: —	»	6,788: 35
		<u>Yhteensä Smk</u>	<u>Smk</u>	<u>511,117: 64</u>

Nettotappio 72,095: 75 markkaa lankesi yksinomaan Viikin latokartanon osalle.

Siirtotili päättyi 16,313,195: 03 markkaan, jaettuna eri tileille kuten alla-olevasta yhdistelmästä lähemmin näky:

	Debet, Smk.		Kredit, Smk.
Kassatili	55,746: 12	Pääkonttori	3,938,965: 35
Pääkonttori	671,441: 81	Tilat	515,918: 79
Tilat	515,918: 79	Erinäiset velkojat ..	79,980: 75
Varasto	146,466: —	Rahatoimikonttorin	
Maanviljelys	617,306: —	tili	1,958,164: 32
Sato	841,213: 70	Ennako	3,913: 75
Tallit	160,920: —	Kaupunginkassan tili	1,385,359: 68
Navetta	120,450: —	Pääomavelka	7,759,450: 58
Sikala	73,490: —	Tuomarinkylän tila	650,282: 46
Kalusto	540,115: —	Kulosaaren tila	15,204: —
Erinäiset velalliset ..	378,724: 75	Puodinkylän tila ..	5,955: 35
Rakennukset	2,760,367: 35		
Puutarha	9,240: —		
Pääomavelka	789,780: 36		
Kiinteistöt	4,692,547: 55		
Juokseva tili	502: 25		
Pukinmäen tila	1,792,332: 42		
Herttoniemen tila ..	654,358: 19		
Kärbölen tila	279,949: 96		
Viikin tila	1,072,556: 28		
Oulunkylän tila	139,768: 50		
<u>Yhteensä</u>	<u>16,313,195: 03</u>	<u>Yhteensä</u>	<u>16,313,195: 03</u>

Eri tilojen siirtotilissä ilmeni seuraavat loppusummat:

Pääkonttori .. Smk	4,017,204: 81	Herttoniemi .. Smk	2,679,916: 94
Tuomarinkylä »	2,582,326: 14	Kärböle »	279,949: 96
Oulunkylä »	395,118: 62	Kulosaari .. »	15,204: —
Pukinmäki .. »	4,771,558: 93	Puodinkylä .. »	6,788: 35
Viik	1,565,127: 28	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>16,313,195: 03</u>

Liikekirjanpidon mukaan oli siis puhdas voitto 439,021: 89 markkaa, mitä tulosta on pidettävä jokseenkin tyydyttävänä.